

ASZ

ILUSTROWANY
PRZEWODNIK
PO MIEŚCIE RÓWNEM

NAKŁADEM „WIADOMOŚCI URZĘDOWYCH”
ZARZĄDU MIEJSKIEGO W RÓWNEM

Kolekcja
Emila Kornasia

POD REDAKCJĄ
TADEUSZA GÓRNICKIEGO

RÓWNE 1937 R.

2.300 egzemplarzy zostało bezpłatnie ofiarowane przez Dyрекję Targów zwiedzającym VIII Targi Wołyńskie (zamiejscowi, wycieczki). Egzemplarz niniejszy należy do tej liczby i nie może się ukazać w handlu. Nadużycia będą sądownie ścigane.

o życiu gospodarczym Wołynia
najlepszym informatorem
jest

Przewodnik po VIII Targach Wołyńskich

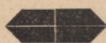
zawierający szereg
artykułów z ważnych
dziedzin życia wołyńskiego
oraz spis najpoważniej-
szych firm wołyńskich

Niezbędny dla zwiedzających Targi Wołyńskie
Do nabycia w kasach targowych

ILUSTROWANY

PRZEWODNIK

PO MIEŚCIE RÓWNEM

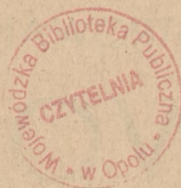
NAKŁADEM „WIADOMOŚCI URZĘDOWYCH”
ZARZĄDU MIEJSKIEGO W RÓWNEM

Kolekcja
Emila Kornasia

POD REDAKCJĄ
TADEUSZA GÓRNICKIEGO

RÓWNE 1937 R.

2.300 egzemplarzy zostało bezpłatnie ofiarowane przez Dyрекcję Targów zwiedzającym VIII Targi Wołyńskie (zamiejscowi, wycieczki). Egzemplarz niniejszy należy do tej liczby i nie może się ukazać w handlu. Nadużycia będą sądownie ścigane.

CM KEK

331911

DRUKARNIA SAMORZĄDOWA W RÓWNEM, ULICA 13-EJ DYWIZJI 3. TELEFON 164.

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. Di nr 307 4 CM/201/.....

Kilka słów o Równem.

Miasto Równe jest najruchliwszym ośrodkiem miejskim Wołynia o charakterze wybitnie handlowym. Liczące obecnie około 45 tysięcy mieszkańców Równe jest zarazem ważnym węzłem kolejowym, gdyż tu krzyżują się linie komunikacyjne, łączące Warszawę ze Zdołbunowem i Wilno ze Lwowem.

Obszar miasta wynosi 830 ha, przy czym od roku 1897 przybyło 293 ha. Nieruchomości jest obecnie w Równem 4856, domów mieszkalnych 4422, izb mieszkalnych 25663.

Stan sanitarny miasta polepsza się z roku na rok. Posiada miasto obecnie trzy szpitale: powiatowy samorządowy w Tiutkiewiczach pod Równem, Polskiego Czerwonego Krzyża oraz żydowski. Miejski ośrodek zdrowia składa się z przychodni przeciwgruźliczej i ocznej, przeciwwenerycznej i ogólnej, stacji opieki nad Matką i Dzieckiem i stacji badania artykułów pierwszej potrzeby.

Równe rozbudowuje obecnie swoją sieć wodociągową, długość sieci ulicznej wynosi już 12.997 m. bież., ilość przyłączy wodociągowych 254. Na ukończeniu jest wielka stacja pomp hydroforowo-automatyczna, z dwoma agregatami pompowymi o wydajności 12 litrów na sekundę. Miasto posiada 19 automatów wodnych, zaopatrujących ludność w wodę. Długość ulicznej sieci kanalizacyjnej wynosi obecnie 6500 m. bież., ilość przyłączy kanalizacyjnych — 135.

Miasto posiada jedno kąpielisko, trzy parki publiczne, trzy skwery, dwa boiska sportowe, dwanaście boisk szkolnych. W ciągu ostatnich lat piętnastu ogółem zabrukowano 73.264 m. kw. ulic, ułożono 10 479 m. kw. chodników. Obszar ulic zabrukowanych wynosi 49.145 m. kw. Długość sieci elektrycznej wysokiego napięcia wynosi 12,23, niskiego — 47,11.

W roku szkolnym 1937/38 Równe posiada 15 szkół powszechnych, w tym 9 publicznych (jedna szkoła specjalna dla dzieci upośledzonych umysłowo), szkołę wieczorową kształcącą, szkołę zawodową żeńską Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, szkołę handlową Polskiej Macierzy Szkolnej, szkołę handlową Żydowskiego T-wa „Oświata”, gimnazjum państwowe imienia Tadeusza Kościuszki, koedukacyjne gimnazjum kupieckie Polskiej Macierzy Szkolnej, gimnazjum koedukacyjne Związku Osadników, gimnazjum T-wa „Oświata”, gimnazjum ukraińskie, gimnazjum rosyjskie oraz gimnazjum hebrajskie T-wa „Tarbut”. Istnieją w Równem trzy biblioteki publiczne, Wołyńskie Muzeum Gospodarcze, przyjeżdża tu w tygodniowych prawie odstępach Teatr Wołyński im. J. Słowackiego.

Przeszłość Równego.

Na równinie, otoczonej ze wszystkich stron górami, leżało sióło, noszące nazwę Rówieńska. Podczas, gdy istniały już, jako miasta, Łuck, starożytny Łuczesk, książęcy Włodzimierz, stolica księstwa, warowne Krzemieniec i Dubno, Rówieńsk ówczesny był długo jeszcze tylko wioską, która przy końcu XIV wieku znajdowała się w posiadaniu ziemianina łuckiego Iwaszki Wasylewicza Dyczki.

Pierwsza wzmianka w dokumentach o Równem pochodzi z r. 1461, kiedy to Iwaszko Dyczko sprzedaje swoje „dwór i seło w łuckim powiecie na imia Rownoje” za kwotę trzystu kop szerokich groszy czeskich księciu Semenowi Nieświckiemu. Akt sprzedaży zawarty został w Łucku w dniu 23 grudnia 1461 r.

W r. 1481 Równem włada żona księcia Semena księżna Maria Nieświcka, mądra i rządna gospodyni, która przyczynia się do rozkwitu dotychczasowego sióła. Buduje ona zamek w Równem i po jego ukończeniu przenosi tu siedzibę książęcą z sąsiedniego Gródka, przyjmując tytuł księżnej Rówieńskiej. Dzięki jej zabiegom król Kazimierz Jagiellończyk nadaje Równemu, kreowanemu na miasto, prawa magdeburskie, następnie zaś król Aleksander darzy Równe przywilejem na jarmark roczny w dniu św. Szymona Letoprowodcy. W okresie między rokiem 1481 i 1518 miasto pod rządami księżnej Nieświckiej zaczyna rozkwitać, trapią je tylko pretensje okolicznych ziemian, szarpiących bogatą dziedziczkę i procesujących się z nią.

Przez wyjście zamąż wnuczki księżnej Marii księżniczki Anny-Tatiany Holszańskiej za księcia Iwanowicza Ostrońskiego, słynnego wojownika i hetmana litewskiego, Równe staje się własnością domu Ostrońskich, zaczynającego przodować na Wołyniu wśród rodów magnackich. Miasto otrzymuje wtedy nowe przywileje i zwolnienie od myt i ceł, nadane przez króla Zygmunta I. Przywilej na targ tygodniowy w Równem potwierdza król Zygmunt August w Brześciu w dniu 25 kwietnia 1544 r.

W wyniku działu pomiędzy synami Konstantyna Ostrońskiego Równe w r. 1531 dostaje się księciu Eliażowi czyli Ilii, staroście bractawskiemu i winnickiemu, mężowi Beaty z Kościeleckich, córki naturalnej króla Zygmunta I z Katarzyny Telniczanki, i ojcu nieszczęśliwej Halszki z Ostroga. Na skutek śmierci księcia Ilii w kilka miesięcy po ślubie miastem, które dostało się jej zgodnie z testamentem męża, włada Beata Ostrońska. Z tego tytułu toczą się przewlekłe spory pomiędzy

Beatą i bratem jej męża księciem Wasylem Ostrogskim, zakończone dekretem królewskim, przyznającym Równe ze wszystkimi przynależnościami Beacie i jej córce Halszce.

W r. 1545 komisarze królewscy, dokonywujący lustracji obronnych zamków wołyńskich, piszą, iż zamek rówieński „trzyma” jakiś kniaź Kurcewicz. Komisarzom tym skarżą się mieszczanie łuccy i krzemienieccy, że w Równem pobierane są od nich niesłuszne myta. W r. 1548 Beata funduje kościół katolicki w Równem i otrzymuje aprobatę wszystkich dawnych przywilejów na jarmarki dla miasta, zajmując się czynnie jego podniesieniem.

Po śmierci Beaty w r. 1569 miasto przeżyło szereg zajazdów i napaści, dokonywanych przez Łukasza z Górki, który walczył w ten sposób z drugim mężem Beaty Albrechtem Łaskim. W tym samym roku na Równe napadli Tatarzy i miasto zostało złupione doszczętnie, mieszkańcy rozproszyli się, kościół niedawno założony ograbiono i jego archiwa zniszczono. W r. 1574 dekret króla Henryka Walezjusza oddaje Równe księciu Wasylowi Ostrogskiemu wraz z brataną Halszką Łukaszową z Górki, lecz dekret ten pozostał jedynie na papierze. W Równem rządzi dalej Albrecht Łaski, na którego skarży się ziemianin Semen Chrebtowicz Bohuryński: „pan wojewoda Sieradzki, nie wiedząc za czym daniem sprawy, a mieszkając sam w cudzych ziemiach, nie tu — w państwach I. K. Hospodara naszego, nasłał nowo niedawno na urząd rówieński niejakiego Krzysztofa Piwka i Niemców, Włochów, i innego obcego narodu ludzi cudzoziemców, obyczajów i języka tutejszego nieznających, którzy odgródki ciągle czynią i na sąsiady napadają”.

Nadal Równe w ciągu dłuższego okresu czasu jest we władaniu rodu Ostrogskich. W okresie pomiędzy r. 1614 i 1618 księżna Anna Ostrogska, wdowa po Aleksandrze Ostrogskim, usiłuje podnieść Równe z ruiny — i odnosi to pewne skutki: miasto jest odbudowane po pożarach, ludność wraca i pomnaża się, zaczyna kwitnąć handel. Ale już w r. 1617 wpadają tu Tatarzy poraz pierwszy a w dwa lata później ponownie, zamek zostaje spalony, całe miasto splądrowane i zniszczone.

W r. 1621 Równe z przyległościami dostaje się księżniczce Katarzynie z Ostrogskich Zamoyskiej. W r. 1624 nawiedza je ogromny pożar. Opiekę nad miastem roztacza teraz mąż jego właścicielki wojewoda kijowski, a potem kanclerz koronny, Tomasz Zamoyski, troszcząc się o polepszenie bytu mieszkańców. Funduje on szpital w Równem, uzyskuje od króla Zygmunta przywilej na jarmark. Lecz biedne, niefortunne

miasto przeżywa znowu szereg nieszczęść i plag. W lipcu 1640 r. pustoszy Równe i okoliczne wioski Kołodenkę, Nowy Dwór i Aleksandrię horda tatarska, w marcu 1650 r. nowa horda obraca je w perzynę.

Za każdym razem jednak Równe odradza się z popiołów, staje się znów ludne i ożywione. Miasto, rządzone na prawie magdeburskim, posiada swych burmistrzów i rajców, pieczęć z herbem Leliwa i napisem „Sigillum Civitatis Rovnensis”. W r. 1642 landwójtem rówieńskim jest Jan Kociel, burmistrzami Jan Złotnicki i Adam Woleński.

I znowu Równe zmienia właścicieli, dostając się Koniecpolskim, jako posag Joanny Barbary Zamoyskiej. W marcu 1660 r. w bramy miasta wjeżdża na czele hufców Stefan Czarniecki. W kilka lat potem tak zwane morowe powietrze dziesiątkuje ludność Równego, sieje postrach i wyludnia nieszczęśliwe miasto, które u schyłku XVII wieku jest zupełnie zrujnowane, podobnie jak cały Wołyń ówczesny: złożyły się na to wojny kozackie, najazdy tatarskie, swawole niekarnego wojska, tak częste wówczas epidemie i pożary. Manifesty Równego do grodu w Łucku obrazują jego straszliwy stan i zubożenie takie, iż w 1680 r. miasto z okolicami płaci tylko 500 zł. rocznie szelążnego. Przeciągające przez miasto wojska łupią je doszczętnie, pożogi pochłaniają całe dzielnice miasta. Domy w mieście w przeważającej liczbie stoją pustkami. Jedynie zamek utrzymywał się jako — tako, chociaż zatracił już wtedy swój pierwotny charakter obronny.

W początkach XVIII wieku Równe jest zniszczone ostatecznie. Nie ma już w mieście nic, co by można było grabić. Wchodzący do Równego w czerwcu 1706 r. Szwedzi zastają miasto puste, bo nieliczni mieszkańcy ukrywają się w lasach. W kilka tygodni potem ze wściekłością odchodzą stąd pułki moskiewskie, które nic do złupienia nie mogły znaleźć. Nic, bo cokolwiek pozostało po obcych wojskach, padło łupem własnych t. zw. gubernatorów rówieńskich, z ramienia Koniecpolskich rządzących miastem z niezwykłą chciwością.

Lepsza era zaczyna się dla Równego z momentem nabywania miasta w r. 1723 przez ks. Jerzego Lubomirskiego, wojewodę sandomierskiego. Spalony w r. 1654 zamek zostaje przez nowego dziedzica odbudowany ze zniesieniem strzelnic i wszelkich akcesorii warowni. Przebudowy zamku dokonuje syn ks. Jerzego — ks. Stanisław Lubomirski.

Ks. Stanisław zabiera się energicznie do polepszenia bytu miasta, dbając o rozwój w nim handlu i rzemiosł. Przez księcia nadane zostają specjalne prawa rówieńskiemu kahałowi żydowskiemu, jak również ustawa dla cechów krawieckiego

i kuśnierskiego. Ówczesny dwór Lubomirskich staje się najświetniejszym dworem magnackim na Wołyniu.

Z zachowanego planu ówczesnego miasta widzimy, iż składało się ono z miasta głównego, przedmieścia ostrońskiego w kierunku dzisiejszego Grabnika, przedmieścia dubieńskiego, zwanego Wołą, oraz ekonomii czyli komissariatu. Równe ówczesne, zewsząd wodą otoczone, miało sporo domów, przeważnie małych, rozrzuconych w nieładzie, domy te były drewniane z wyjątkiem jednego oraz murowanych sklepów z ratuszem. Kościół, cerkiew, synagoga — wszystko to było drewniane. Jedynie ulica główna była wyłożona drewnianymi dylami. Na Wołę prowadziła długa grobla, mieszkali tam rolnicy w chatach wiejskich. Na przedmieściu ostrońskim znajdowały się domki oficjalistów dworskich, ulica Niemiecka — dzisiejsza Piłsudskiego — zamieszkała była przez fabrykantów Niemców — sukienników, zabudowania włościańskie skupiały się przy ulicy Omelańskiej (dzisiejsza ulica Szewczenki).

Równe w r. 1765 posiadało 683 domy. W tej epoce największego blasku zamku rówieńskiego miasto odznacza się wielkim ubóstwem i lichotą, znajdującymi się w rażącej sprzeczności ze świetnym wyglądem dworu Lubomirskich.

Syn księcia podstolego ks. Józef Lubomirski więcej zrobił dla miasta, niż jego ojciec. Przy nim zakończona została ostateczna przebudowa rezydencji Lubomirskich z zamku na pałac, lecz nie zapomniano również o mieście, które zaczęło się rozwijać. W jesieni r. 1792 gości w Równem Tadeusz Kościuszko, który, przybывая tu, pragnął niewątpliwie ujrzeć przedmiot swojej młodzieńczej miłości i uwielbienia — księżnę Ludwikę z Sosnowskich Lubomirską.

A potem — wciąż dalsze niepowodzenia i klęski dla Równego. Więc pożary, na skutek jednego z których spłonęła całkowicie ulica Senatorska, napady i szarańcza, która niszczyła pola mieszkańców i lasy grabowy, nieszczęścia polityczne. W trzeciej dekadzie ubiegłego stulecia rozbudowuje Równe zamiłowany w tym zajęciu ks. Fryderyk Lubomirski. Przy nim inny wygląd przybierają ulice Równego, zamiast poprzednich ruder co raz więcej tu schludnych domków. Staraniem księcia do Równego przeniesione zostaje z Klewania gimnazjum, dla którego książę buduje specjalny gmach, zaś wspaniałą oranżerię oddaje na mieszkania dla nauczycieli tego gimnazjum.

Przy ks. Fryderyku właśnie rodowa rezydencja Lubomirskich zostaje przeniesiona do pałacyku „Na Górcę”. Zamek pustoszeje coraz więcej.

Druga połowa ubiegłego stulecia jest okresem bardzo szybkiego rozrostu Równego pod względem handlowym i zwiększenia liczby jego ludności. W r. 1857 przez miasto przechodzi szosa z Brześcia do Kijowa, w dwadzieścia lat później miasto staje się węzłowym punktem linii kolejowej. Dzięki temu już przed wielką wojną Równe jest ośrodkiem handlowym całego Wołynia i najruchliwszym miastem wołyńskim. Nie wpływa to jednakże na jego wygląd, jest zawsze zaniedbane, licho zabudowane i pozbawione jaknajbardziej prymitywnych urządzeń sanitarnych. Bogaci się — ale nie dba o siebie.

Gospodarka polskich władz samorządowych przynosi Równemu stopniowe odrodzenie. W ciągu lat ostatnich mimo okresu dającego się we znaki kryzysu miasto robi znaczne postępy pod każdym względem, przeistaczając się nie do poznania. Bruki i chodniki, wodociągi i kanalizacja, oświetlenie, polepszenie stanu sanitarnego, rozbudowa peryferii — na każdym polu odczuwa się zmiana ku lepszemu.

Stwierdzić to może łatwo każdy, kto znał Równe przedwojenne lub z przed lat 15—10. Miasto ziemianina Iwaszka Dyczki ma wszelkie dane po temu, aby rozkwitnąć w przyszłości.

Zwiedzanie miasta.

(Wędrówka po mieście),

Wędrówkę po mieście Równem rozpoczynamy od dworca kolejowego, dość okazałego gmachu, zbudowanego w stylu typowym dla stacji rosyjskich. Stąd kierujemy się w stronę miasta, które podzielić możemy na centrum, przedmieście zachodnie, noszące nazwę Woli, oraz przedmieście wschodnie, zwane Grabnikiem. Na zachodnich peryferiach miasta znajduje się również odległe przedmieście Cegielnia. Linia kolejowa Równe—Zdolbunów przechodzi przez główną ulicę miasta, oddzielając jego centrum od Woli.

Przez ulicę Kolejową, bardzo porządnie zabrukowaną, obok składów kolejowych dążymy w stronę najważniejszej i najruchliwszej arterii miasta, jaką jest ulica 3 Maja. Po wejściu na tę ostatnią skręcamy wprawo i po przekroczeniu toru kolejowego w miejscu, wciąż jeszcze czekającym na trafne rozwiązanie zagadnienia komunikacji Woli z centrum miasta, dotychczas w pewnym stopniu utrudnionej ze względu na ruch pociągów, jesteśmy na Woli.

Ulica 3 Maja w dzielnicy tej przechodzi w dalszym ciągu w szosę, przez Klewań i st. kol. Otyka łączącą Równe z Łuckiem. Przy samym końcu tej ulicy znajduje się kompleks koszar wojskowych. Został tu przed kilku laty wybudowany *kościółek garnizonowy*, utrzymany w stylu nowoczesnym. Już na krańcach miasta naprzeciwko domków przedmieścia Cegieli powstaje okazały gmach *szkoły powszechnej*, na polach obok którego powstanie w przyszłości wzorowe osiedle robotnicze.

Zabytkowy kościółek św. Józefa.

Jedną z ulic Woli jest schludna i cicha ulica Legionów, przy której znajduje się zabytkowy *kościółek św. Józefa*. Został on wybudowany w r. 1764 staraniem właściciela miasta ks. podstolego Lubomirskiego i czas jakiś służył za kaplicę cmentarną. W ubiegłym stuleciu, kiedy Równe pozbawione było przez czas dłuższy kościoła parafialnego, był on jedyną miejscową świątynią katolicką, która nie mogła pomieścić

licznych parafian. Kościółek otacza stare cmentarzysko, obok kościółka znajduje się nowy budynek schroniska dla starców wzniesionego przez miejscowe Rzymsko-Katolickie Towarzystwo Dobroczynności.

Ulicą 3 Maja, obok dworca autobusowego przez tor kolejowy wracamy do centrum miasta. Daremnie szuka tu niestety wzrok ładniejszych domów, bardziej okazałych gmachów. W spadku po okresie przedwojennym Równe otrzymało tu bardzo brzydko zabudowaną ulicę, gdzie wzrok razi bezstylowość domów. Przez most przechodzimy, mijając bagnistą rzeczkę Ujście, wygląd której w granicach miasta zmienił się ostatnio znacznie dzięki przeprowadzonej przez władze miejskie regulacji jej brzegów.

Przy ulicy 3 Maja przechodzimy dalej obok *kościółka parafialnego*, wybudowanego w stylu neogotyckim z czerwonej cegły, z dwiema wieżami. Budowę kościoła rozpoczęto w roku 1853, zakończono w r. 1899.

W tej samej okolicy stał niegdyś pierwszy kościół katolicki w Równem pod wezwaniem Wniebowzięcia N. Marii Panny, erygowany w roku 1548 przez Beatę z Kościeleckich księżną Ostrogską. Kościół ten zniszczony został doszczętnie przez napad tatarski w r. 1570 i od tego czasu aż do r. 1606 nie było ani kościoła katolickiego, ani proboszcza w Równem.

W roku wymienionym Anna ze Sztëmbergów księżna Aleksandrowa Ostrogska, wojewodzina wołyńska, czyni powtórna erekcję kościoła rówieńskiego, pisząc w akcie, „że gdy kościół parafialny w mieście Równem przyszedł do takiej ruiny, że od dawnego czasu i księdza już nie ma, przeto umyśliłam w miejscu poprzedniego kościoła zbudować swym kosztem inny i takowy ozdobić ołtarzami i aparatami”. Nowy kościół zbudowany został w miejscu, gdzie obecnie znajduje się ogród przy plebanii, i otrzymał w nadaniu wieś Tiutkiewiczze.

W r. 1773 wobec tego, iż drewniana świątynia zaczęła chylić się ku upadkowi, władze duchowne postanowiły wznieść nowy kościół murowany. Ze względu jednak na swoiste dla tej epoki zubożenie ogólne oraz zagmatwane w owym czasie interesy właścicieli miasta Lubomirskich budowa kościoła przeciągała się bardzo długo, aż w r. 1849, gdy częściowo wzniesione mury już się zaczęły rysować, nabożeństwo przeniesiono do kościółka św. Józefa, a po dziesięciu latach położono kamień węgielny pod kościół obecny, wykończony zresztą, jak nadmieniliśmy wyżej, już u schyłku ubiegłego stulecia.

W r. 1927 kościół parafialny został odnowiony i otrzymał witraże oraz modernistyczną *polichromię*. Z obrazów najstarszy jest obraz Matki Boskiej, malowany na drzewie, ofia-

rowany w r. 1650 przez Jana Czarnokozicza, garncarza lwowskiego, i żonę jego Rozalię. W zakrystii przechowało się kilka ciekawych starych portretów.

W podziemiach kościelnych znajdują się liczne groby rodziny Lubomirskich, w tym księcia kasztelana Józefa Lubomirskiego i jego żony Ludwiki z Sosnowskich, miłości Tadeusza Kościuszki. W kościele są również epitafia Lubomirskich, między innymi ks. Kazimierza Lubomirskiego, znanego w swoim czasie kompozytora i mecenasa sztuki.

Na jednej z bocznych ulic, ulicy Szewczenki, znajduje się stara *cerkiewka drewniana* Uspienia M. B., niegdyś zwana Omelańską. Cerkiew ta założona została w r. 1761.

Ulice, znajdujące się po lewej stronie tej części ulicy 3 Maja w kierunku wschodnim, stanowią handlową dzielnicę Równego. Tu mieszczą się największe sklepy, wielkie hurtownie, mniejsze i większe rynki. Przedłużenie tych ulic — to

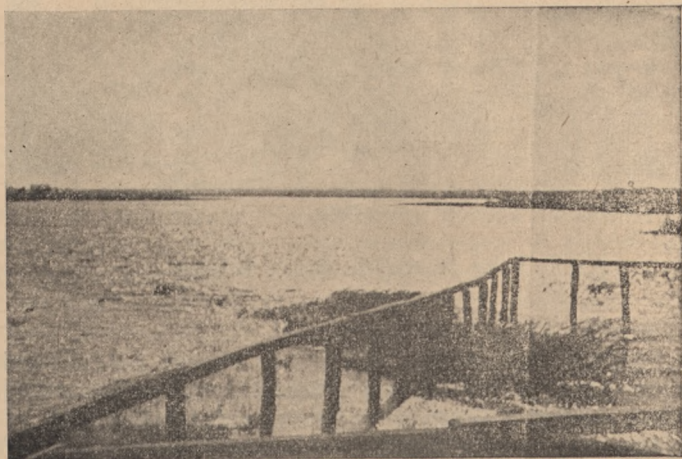
Jedna ze starych uliczek Równego.

dawne *ghetto* żydowskie, gdzie do dzisiaj przechowały się bardzo oryginalne, chociaż nie grzeszące schludnym wyglądem, parterowe domki o licznych balkonikach i schodkach, o charakterystycznej architekturze. W ostatnich czasach władze miejskie dołożyły wielu starań w celu podniesienia stanu sanitarnego tej dzielnicy i przyznać trzeba, że stan taki w po-

równaniu z przeszłością poprawił się znacznie, chociaż wciąż jeszcze daleki jest od względnego ideału.

Zbaczająca od ulicy 3 Maja ulica Zamkowa doprowadza nas w kierunku południowym do *ruin zamku*. Zamek ten, mniej warowny niż inne większe zamki Wołynia, jak dubieński, łucki i krzemieniecki, wybudowany został przez księżną Marię Nieświcką przy końcu XV w. Objęty następnie przez książąt Ostrojskich, zamek przetrwał szereg burz dziejowych, jakie przechodziły nad Równem, aż spłonął w r. 1694 i przebudowany został zupełnie po czterdziestu zgórą latach przez ks. Jerzego Lubomirskiego.

Wtedy zniesiono strzelnice i wszelkie akcesoria warowni, nadając zamkowi charakter pałacowy. Zamek zbudowany był na wyspie i posiadał dwa mosty zwodzone, za zamkiem mieściły się ogrody poprzęzynane kanałami, zabudowania dworskie i prochownia. Wykończony i z prawdziwym przepychem urządzony został zamek w połowie XVIII wieku przez ks. Stanisława Lubomirskiego, w epoce rozkwitu dóbr rówieńskich, kiedy dwór Lubomirskich utrzymywany był z prawdziwym przepychem. O przepych ten dbali zarówno ówczesny właściciel Równego ks. Stanisław Lubomirski, jak i jego małżonka Honorata, z domu Pocięjówna. Utrzymywano wówczas na dworze znaczną ilość wojska i t. zw. milicję nadworną, książęcy pułk naddniestrzański znajdował się na Podolu, zaś ufundowany w Równem regiment janczarów zakwaterowany był w podmiejskiej wiosce Basowy Kąt.

Staw na Basowym Kącie pod Równem.

Zamek przebudowali architekci trzykrotnie: z pierwotnego baroku otrzymał on styl rokokowy (architekt Toucher), zaś w końcu XVIII wieku architekt Bourignon nadał mu styl przejściowy epoki Stanisława Augusta. Wreszcie około r. 1815 zamek, noszący już całkowicie charakter pałacowy, był przebudowany ponownie przy udziale malarzy włoskich Villaniego i Cormaroniego oraz malarza Łukaszewicza z Warszawy w stylu empirowym. Wówczas urządzony był również przez słynnego dekoratora Irlandczyka Dyonizego Miklera ogród angielski dookoła pałacu.

Zamek ks. Lubomirskich.

Około r. 1840 ks. Fryderyk Lubomirski postanowił przenieść rezydencję do wybudowanego przez siebie na wschodnich krańcach miasta pałacyku „Na Górcę”, zaś wspaniałe zbiory zamkowe dzieł sztuki, galeria obrazów, biblioteka zostały wywiezione przez ks. Henryka Lubomirskiego do Przeworska i następnie oddane Muzeum Ossolińskich we Lwowie. Ogołocony i zaniedbany, popadł zamek w szczególne zniszczenie podczas wielkiej wojny, po której trzymał się jednak jeszcze aż do czasu pożaru w r. 1927. Wtedy spalił się zamek kompletnie, pozostały tylko nagie mury bez dachu i sufitów. W tym stanie zamek znajduje się dotychczas, odbudowa jego wymagałaby kolosalnego nakładu.

Cały teren okoliczny nosi charakter bagnisty, co przyczyniało się do wzmożenia stanu obronnego dawnego zamku.

Przy ulicy Zamkowej mieści się okazały gmach, przebudowa którego obecnie zostaje zakończona. Będzie się w nim mieścić *miejski ośrodek wychowania fizycznego*, najnowocześnie urządzony i najlepiej zaopatrzony w sprzęt niezbędny ze wszystkich zakładów tego rodzaju na Wołyniu. Przy ośrodku znajdować się będzie również poradnia sportowa.

Po powrocie na ulicę 3 Maja znajdujemy się w centrum miasta. Tu mieszczą się największe sklepy i magazyny różniane, a w okolicach znajdują się reprezentacyjne gmachy Równego. Mijamy oddział rówieński *Giędzy Zbożowej i Towarowej w Lublinie*, instytucji notującej wielkie obroty handlowe, dokonywane na terenie Równego. Obroty te rosną z roku na rok i ilość tych ostatnich, notowanych przez oddział, przewyższa obecnie ilość operacji samej Giełdy w Lublinie. Oddział Giełdy w Równem jest czułym termometrem, wskazującym tendencje rozwojowe handlu i przemysłu w tym największym mieście wołyńskim.

Ulice przyległe—ul. 13 Dywizji, nazwana tak dla uczczenia tej formacji wojskowej, która pod dowództwem gen. Aleksandrowicza zajęła Równe w r. 1919, ul. Słowackiego, posiadają kilka ładnych gmachów, w których mieszczą się rozmaite urzędy i instytucje, jak starostwo, wydział powiatowy, urząd skarbowy, Bank Polski i Komunalna Kasa Oszczędności — własne nowe gmachy.

W miarę dalszej naszej wędrówki ulicą 3 Maja ku wschodowi mijamy *sobór prawosławny*, zbudowany w r. 1894. Mieściła się tu niegdyś cerkiew obrządku prawosławnego, erygowana w połowie XV wieku przez księżnę Marię Nieświcką-Rówieńską. W r. 1731 ze względu na dojście do ruiny starej drewnianej cerkwi zbudowano nową pod tymże wezwaniem Woskresienia czyli Zmartwychwstania Pańskiego. Sobór współczesny posiada relikwie, ofiarowane przez patriarchę jerozolimskiego w r. 1912, i kilka wartościowych obrazów.

Obok gmachu Kasy Skarbowej niedaleko rogu ulicy Hallera znajduje się zabytkowy *posąg Matki Boskiej*, ufundowany w pierwszej połowie ubiegłego stulecia przez mieszkańców miasta na pamiątkę ocalenia w czasie t. zw. morowego powietrza, jednej z licznej w owych czasach epidemii zakaźnych.

Skrećmy na ulicę Hallera. Znajduje się tu przy ulicy Sobornej w piętrowej kamienicy *Muzeum Gospodarcze Wołynia*. Powstałe w r. 1936 z inicjatywy Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie, przy poparciu Zarządu Miejskiego w Równem oraz przedstawicieli wołyńskiego handlu i przemysłu, mieści Muzeum szereg bardzo interesujących eksponatów, które obrazują szcze-

gółowo życie gospodarcze Wołynia i jego cechy specyficzne. Warto zwiedzić Muzeum i zapoznać się z jego już obecnie bogatymi zbiorami.

Ładnie się prezentuje czysta, dobrze zabudowana i zabrukowana ulica Hallera, którą dochodzimy do ulicy Senatorskiej. Stoi tu szereg dworów, wybudowanych dla oficjalistów dworskich przez ks. Fryderyka Lubomirskiego, w miejscu, gdzie niegdyś się znajdowały ubogie chaty wiejskie. Przy ulicy Senatorskiej znajduje się gmach Ubezpieczalni Społecznej,

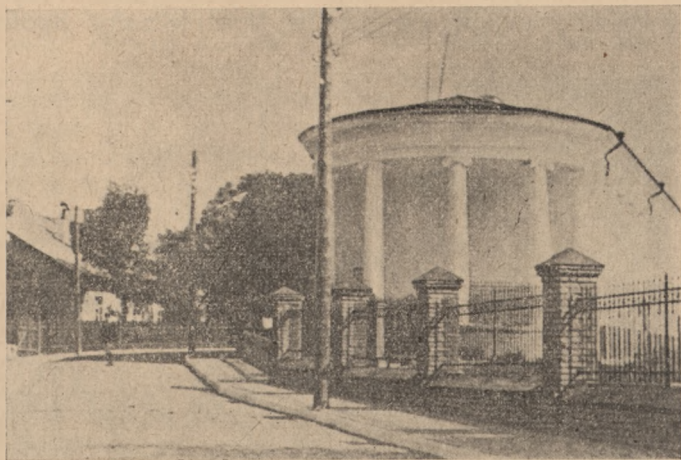

Gmach Ubezpieczalni Społecznej.

wybudowany w r. 1928. Idąc dalej, dochodzimy do pięknego *gmachu w stylu klasycznym*, w którym mieści się dzisiaj kuratorium okręgu szkolnego Wołyńskiego.

Gmach ten wzniesiony został w r. 1839 przez ks. Fryderyka Lubomirskiego kosztem dwustu tysięcy zł. specjalnie dla gimnazjum, przeniesionego w tym czasie staraniem księcia z Kiewa do Równego. Mieszczącą się obok *oranżerię* w stylu empirowym z kolumnadą jońską przeznaczył książę na mieszkania dla nauczycieli gimnazjum. Tu mieściło się w ciągu długich dziesięcioleci rosyjska szkoła realna, z której wyszło wiele zasłużonych dla Polski osób, Umieszczona na froncie gmachu *tablica* przypomina nam, że nauczycielem gimnazjum był członek Komitetu Rusi, organizator powstania na Wołyniu, sekretarz Romualda Traugutta — Marian Dubiecki. Tendencje niepodległościowe i patriotyzm młodzieży polskiej, która uczyła

się w szkole realnej w Równem, znane były dobrze na Wołyniu. Godny zapoznania się jest wygląd wewnętrzny gmachu kuratorium. Obok znajduje się *kaplica szkolna* pod wezwaniem św. Stanisława, zbudowana w r. 1856 przez księcia Kazimierza Lubomirskiego dla uczniów gimnazjum. Podczas powstania styczniowego w r. 1863 kaplica ta z polecenia władz rosyjskich była zamknięta w ciągu lat kilkunastu.

Dawna oranżeria.

W okolicach ulicy Senatorskiej znajduje się kilka ulic, jakie powstały przed niedawnym czasem, i posiadają nowoczesny charakter dzięki stylowi domów. Kiedy przez ulicę Piłsudskiego, przy której mieszczą się gmachy Zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej w Równem, biblioteki, szkoły handlowej i gimnazjum kupieckiego Macierzy, wchodzimy na ulicę 3 Maja, mijamy ulicę Mickiewicza, dawniej Barmacką, przy której położone są liczne charakterystyczne chatki wiejskie. Chatki te nie zatraciły dotychczas swego charakteru i właściciele ich posiadają grunty podmiejskie i zajmują się rolnictwem. Mieści się tu również cerkiew dla młodzieży szkolnej, w której odprawiane są nabożeństwa w języku ukraińskim.

Idziemy dalej ulicą 3 Maja ku górze obok *gmachu* urzędów pocztowego i telegraficzno-telefonicznego, największego na Wołyniu, urządzonego w sposób nowoczesny. Gmachem tym, którego nie powstydziłoby się wielkie miasto, Równe

może się poszczycić. Dalej mijamy własny gmach Zarządu Miejskiego, w którym znalazły wygodny lokal wszystkie biura i agendy samorządu miejskiego. Zbliżamy się do wschodnich krańców miasta i przedmieścia Grabnika.

Gmach Zarządu Miejskiego.

Z prawej strony ulicy 3 Maja zdaleka widzimy gęsto zadrzewiony stary park, jedyny tego rodzaju w mieście. Jest to t. zw. *park Lubomirskich*, służący obecnie miastu jako park publiczny. Oryginalne i efektowne budowle, rozrzucone po parku—to pawilony Targów Wołyńskich, mieszczących się tutaj od czasu powstania t. j. od r. 1930. Ten park właśnie założył zobojętniały dla pałacu przodków ks. Fryderyk Lubomirski, budując tu pałacyk „Na Górcę” w stylu empirowym. Park rozrósł się szybko już za czasów ks. Kazimierza Lubomirskiego o którym już wspominaliśmy. Sympatyczna to postać, typowa dla piątej i szóstej dekad ubiegłego stulecia—romantycznego muzyka i poety, Utwory muzyczne, dumki i piosenki Kazimierza Lubomirskiego słynęły niegdyś w kraju, śpiewano je jak kraj szeroki. Szczególną popularnością cieszyła się słynna piosenka „O gwiazdeczko, coś błyszczała”.

Księżę Kazimierz Lubomirski cieszył się ogólnymi sympatiami, które posiadała również jego małżonka Zeneida z Hołyńskich. Dom księstwa w Równem był rzadkim podówczas ogniskiem, gdzie skupiała się polskość. Osobista garderoba księżnej Zeneidy służyła za przechowalnię tajnej korespon-

dencji z Rządem Narodowym, utrzymywanej w r. 1863 przez patriotów rówieńskich.

W dawnym pałacyku „Na Górcie” mieści się obecnie Sąd Okręgowy i kancelarie hipoteczne i rejentów. Stary park zachował jeszcze dotychczas swój bardzo malowniczy charakter, czemu zawdzięczają w dużej mierze Targi Wołyńskie urok swego terenu.

Ulice Dubieckiego, Ostrofskich, Szopena, Korzeniowskiego, Szemplińskiego przylegają już do nowej dzielnicy miasta, zwanej *Grabnikiem*. Nosić ona będzie w przyszłości charakter reprezentacyjny. Dawny gaj grabowy, który, jak chce legenda, wyrósł w ciągu jednej nocy, kiedy przy końcu XVIII wieku ziemianie—przyjaciele ks. Józefa Lubomirskiego, chcąc uczcić jego imieniny i zrobić mu przyjemność, w godzinach nocnych pracą kilkuset furmanek i ludzi zdążyli na pustynnym terenie zasadzić przywiezionymi grabami cały gaj, zmienił obecnie zupełnie swój wygląd, wycięty doszczętu. Na tym miejscu powstały ulice, zabudowane domkami w stylu willowym — z gaju pozostała tylko nazwa. Ulice Grabnika odznaczają się zupełnie odmiennym w porównaniu do centrum miasta wyglądem: czyste, szerokie, porządnie zabudowane, są zabrukowywane i przyłączane do sieci wodociągowej. Na Grabniku mieści się młody park, który powstał w r. 1933. Obok wznoszą się budynki okazałego ambulatorium weterynaryjnego powiatowego związku samorządowego. Ambulatorium to jest największym i najlepiej urządzonym zakładem tego rodzaju na Wołyniu i jednym z największych w Polsce. Przy przedłużeniu ulicy 3 Maja, którym jest t. zw. szosa korecka, idąca w stronę Korca i granicy sowieckiej, niegdyś łącząca Łuck i Równe ze Zwiahlem, Żytomierzem i Kijowem, znajduje się cmentarz prawosławny z cerkiewką św. Stefana.

Ze wzgórz Grabnika piękny jest widok na miasto, zwłaszcza podczas letnich zachodów słońca, lub późnym wieczorem, kiedy w dole, gdzie rzucone są domy centrum Równego, płoną liczne światła.

Jednym z najdotkliwiej dających się we znaki braków Równego oprócz braku rzeki, surogatem której jest bagniste Ujście i staw w Basowym Kącie, był brak zieleni. Do niedawna ulice Równego pozbawione były zupełnie trawy, drzew i kwiatów—i dopiero w wyniku wysiłków miejscowego Towarzystwa Upiększania Miasta i Zarządu Miejskiego w ciągu dwóch lat ostatnich powstały trzy skwery, znajdujące się w tych właśnie dzielnicach, jakie najwięcej były pozbawione zieleni. Co raz więcej kwietników i trawników, koszów z kwia-

tami — oto zjawisko cechujące wygląd Równego od pewnego czasu. Powstają tu planty, mieszkańcy zaczynają ukwiecać swoje balkony, Równe stale i niezmiennie zmienia swój wygląd ku lepszemu.

Kończąc swoją przechadzkę po Równem, przekonywujemy się naocznie, ile kontrastów zawiera to miasto. Zachowane dotychczas dzielnice żydowskiego ghetta i piękne nowe ulice, zabudowane nowoczesnymi domami w stylu willowym. Prymityw niektórych ulic — i wciąż rosnąca sieć wodociągowa, doskonale oświetlenie, liczne neony.

Miasto cechuje postęp pod każdym względem. Równe przejawia tendencje nieustannego rozwoju i chęci przekształcenia się w miasto kulturalne, uporządkowane, obfitujące w skwery, pełne zieleni.

Z bliższych i dalszych okolic Równego wymienimy tu wieś Gródek (7 km. od Równego), niegdyś dobra Ławry Poczajowskiej, z pałacykiem empirowym, położonym w pięknym parku. Dziś Gródek jest własnością rosyjskiej rodziny baronów Steinheilów.

Gródek jest znany ze swych bardzo bogatych wykopalisk przedhistorycznych. Odkopano tu kilka obozowisk z epoki młodszego paleolitu oraz okresu oriniackiego, odkryto całą osadę neolityczną, która tu istniała na 4000 lat przed Chrystusem, jak również osadę słowiańską, przypuszczalnie z XI wieku.

Do podmiejskich wsi zaliczyć trzeba Basowy Kąt z grodziskiem przedhistorycznym, zwanym szwedzkim szańcem, oraz w. Barmaki. W Basowym Kącie znajduje się kąpielisko, służące mieszkańcom Równego jako surogat rzeki.

O trzy km. od Równego leży Oleksin, zaś o sześć km. Szpanów, ten ostatni posiada cukrownię. W Szpanowie zachowały się ruiny pałacu Radziwiłłów. W odległości o 3 km. od miasta w Żytyniu istniała przed wojną doskonale urządzona cukrownia z rafinerią, dzisiaj nie funkcjonująca.

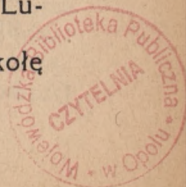
Roman Janiśławski.

Najważniejsze daty historyczne, dotyczące miasta Równego.

Data założenia miasta niewiadoma. Miasto istniało prawdopodobnie już od wieku IX.

1461. Sprzedaż Równego przez Iwaszka Dyczka księciu S. Nieświckiemu za 900 kop szerokich groszy.
1481. Wdowa po księciu Maria Nieświcka buduje w Równem drewniany zamek.
Król polski Kazimierz Jagiellończyk nadaje miastu prawo magdeburskie.
Król Aleksander Jagiell. nadaje miastu przywilej na jarmarki.
1507. Król Zygmunt I potwierdza przywileje nadane Równemu.
1508. Pożar zamku rówieńskiego i rozpoczęcie budowy nowego przez Marię Nieświcką.
1518. Wnuczka Marii Nieświckiej Anna Holszańska wnosi Równe jako wiano księciu Konstantemu Ostrogskiemu, wielkiemu hetmanowi litewskiemu.
1527. Król Zygmunt I nadaje miastu przywilej jednodniowego jarmarku.
1548. Ks. Beata Ostrogska buduje kościół w Równem.
1565. Równe drogą zamążpójścia ks. Beaty przechodzi na własność Albrechta Łaskiego, wojewody Sieradzkiego.
- 1565—1575. Spór o miasto między Łaskim, a Łukaszem z Górki, mężem Halszki, córki Beaty.
1569. Zniszczenie miasta przez najazd Tatarów i spalenie kościoła.
1574. Decyzją króla Henryka Walezego miasto otrzymuje ks. Konstanty Ostrogski.
1580. Erekcja cerkwi sobornej, zbudowanej prawdopodobnie przez Marię Nieświcką.
1606. Budowa kościoła przez Annę Ostrogską.
1617. Zniszczenie miasta przez Tatarów — pożar zamku.
1619. Powtórne zniszczenie zamku przez najazd tatarski.
1621. Wskutek zamążpójścia Katarzyny Ostrogskiej za Tomasz Zamoyskiego, wojewodę kijowskiego, miasto przechodzi na własność Zamoyskich.
1624. Pożar miasta.
1637. Tomasz Zamoyski buduje w Równem szpital.
1640. Zniszczenie miasta przez Tatarów.
1642. Przez małżeństwo Joanny Zamoyskiej miasto przechodzi do rodziny Koniecpolskich.

1660. Wjazd Stefana Czarnieckiego do Równego.
1667. Nawiedzenie miasta przez morową zarazę.
1680. Zniszczenie miasta w czasie wojny kozackiej.
1690. Powtórne zniszczenie miasta w czasie wojny kozackiej.
1691. Prawie zupełne zniszczenie miasta wskutek pożaru.
1706. Zniszczenie miasta przez wojska szwedzkie.
1707. Zniszczenie miasta przez wojska rosyjskie.
1718. Odbudowa przez Koniecpolskich zniszczonego kościoła.
1720. Równe drogą spadku przechodzi z rąk Koniecpolskich do Walewskich.
1723. Walewscy ustępują Równe ks. Jerzemu Lubomirskiemu.
1738. Stanisław Lubomirski buduje zamek murowany.
1750. Stanisław Lubomirski wydaje ustawę dla cechów miejskich i kahałów żydowskich.
1756. Budowa przez parafian cerkwi Wniebowzięcia Matki Boskiej.
1764. Budowa kościółka pod wezwaniem św. Józefa na cmentarzu na Woli.
1775. Budowa kościoła murowanego przez parafian i ks. Lubomirskich.
1778. Król Stanisław August nadaje miastu przywilej czterytygodniowego jarmarku.
1780. J. Lubomirski zezwala na budowę synagogi i zatwierdza przywileje żydów.
1781. Budowa Soboru w Równem.
1785. Budowa unickiej cerkwi cmentarnej na Woli.
1792. Pobyt T. Kościuszki w Równem.
1793. Miasto po drugim rozbiórze Polski przechodzi pod zabór rosyjski i staje się miastem powiatowym.
1804. Szarańcza w Równem i okolicy.
1805. Założenie w Równem przez Tadeusza Czackiego szkoły funduszowej.
1805. Pożar miasta.
1839. Przeniesienie gimnazjum z Klewania do Równego, do gmachu zbudowanego przez ks. Fryderyka Lubomirskiego.
1848. Budowa cerkwi cmentarnej na Grabniku, na grobie gen. Krasowskiego.
1849. Zamknięcie kościoła na skutek usuwania się ścian.
1850. Budowa kolei i szosy Brześć—Kijów przez Równe.
1856. Budowa kaplicy gimnazjalnej im. św. Stanisława.
1858. Budowa kościoła murowanego przez ks. Kazimierza Lubomirskiego.
1870. Przekształcenie gimnazjum polskiego na rosyjską szkołę realną.

- 1881. Pożar miasta i cerkwi sobornej.
 - 1890. Budowa kościoła, ukończona w r. 1899.
 - 1915. Ewakuacja miasta w czasie wojny światowej.
 - 1917. Zajęcie miasta i walka wojsk ukraińskich Petlury i Oskilki.
 - 1919. Zajęcie miasta przez wojska bolszewickie.
 - 1919. Odzyskanie miasta przez wojska polskie.
 - 1920. Zajęcie miasta przez wojska bolszewickie.
 - 1920. Ponowne odzyskanie miasta przez wojska polskie i objęcie przez władze polskie.
 - 1920. Pobyt Marszałka Piłsudskiego w Równem.
 - 1927. Pożar zamku ks. Lubomirskich.
 - 1929. Pobyt w mieście Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego.
 - 1930. Pierwsze Targi Wołyńskie w Równem.
-

Targi Wołyńskie w Równem.

Targi Wołyńskie w Równem zostały zorganizowane po raz pierwszy w roku 1930 i od tego czasu nieprzerwalnie mimo paroletniego ciężkiego pod względem gospodarczym okresu odbywają się w Równem, handlowej stolicy i największym mieście Wołynia, stale z roku na rok krzepnąc, z roku na rok rozwijając się.

Rozwojowi temu sprzyjają specyficzne warunki Kresów Wschodnich, zwłaszcza zaś Wołynia. Przegląd gospodarczej struktury regionu wołyńskiego daje nam pełny obraz kraju typowo rolniczego. Ogromna różnorodność gleby, która od podmokłych piasków i bagien poleskich, porośłych lasami, w północnej części Wołynia, przechodzi ku południowi w wielkie obszary żyznego czarnoziemiu, pozwala rolnikowi na kultywowanie rozmaitych ziemiopłodów i przez to na bardziej elastyczne przystosowanie się do wymagań koniunkturalnych.

Z najbardziej typowych dla Wołynia ziemiopłodów poza czterema zasadniczymi gatunkami zbóż, których produkcja wynosi około 9% ogólnopolskiej, zaś wartość około 100 milionów zł., wymienić należy chmiei, konopie, proso, koniczyne, groch i fasolę, wreszcie tytoń.

Ważną również rolę w gospodarce Wołynia odgrywają bogactwa naturalne, z których na pierwszy plan wybijają się

bazały, eksploatowane masowo w Janowej Dolinie, i granity. Eksploatacja innych kopalin, jak kaoliny, kreda, kwarc i t. d. jak przemysł przetwórczy, ześrodkowany w młynach, siarkowniach chmielu, tartakach, bekoniarńi dubieńskiej i t. d. odgrywa coraz poważniejszą rolę w życiu gospodarczym Wołynia.

Nadmiar płodów rolniczych i brak poważniejszego przemysłu wpływają na utworzenie z Wołynia aktywnego rynku zbytu tych płodów i uwarunkowanego tą sprzedażą chłonnego rynku zakupu artykułów przemysłowych, niezbędnych dla rolnictwa i dla życia codziennego mieszkańców. W tych warunkach myśl gospodarcza na Wołyniu musiała szukać jakiegoś miejsca, gdzieby te transakcje zamiany płodów rolniczych na artykuły przemysłowe mogły być dokonywane. I tu rzeczą pierwszorzędnego znaczenia były zagadnienia komunikacji oraz, ściśle z nimi związane, pewne tradycje historyczne.

Pawilon Liceum Krzemienieckiego.

W czasach, gdy nie było jeszcze dróg żelaznych, punktem centralnym, leżącym na skrzyżowaniu traktów handlowych, było Dubno, gdzie rozwijała się świetnie impreza, będąca prototypem dzisiejszych Targów Wołyńskich — t. zw. kontrakty dubieńskie. Wybudowanie kolei odsunęło Dubno od nowoczesnych linii komunikacyjnych, wysuwając na pierwszy plan miasto Równe, punkt węzłowy linii kolejowych łączących północ (Ryga, Wilno) z południem (Lwów, Bukareszt)

i zachód przez Warszawę—Lublin—Kowel ze wschodem (Zdobunów, Szepetówka, Kijów, Odesa).

Równe jest obecnie największym miastem Wołynia i jego ośrodkiem handlowym. Powstanie w mieście szeregu firm, mających za sobą wieloletnie tradycje handlowe, utworzenie wołyńskich oddziałów Banku Polskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego, jak również oddziałów większych wytwórni przemysłowych, pociągnęło większą ilość mieszkańców miasta Równego do handlu, z którego żyje obecnie 70% jego ludności. Rozumiejąc gospodarczą odrębność Wołynia i doceniając znaczenie Równego, jako stolicy handlowej tej dzielnicy kraju, Lubelsko-Wołyńska Izba Przemysłowo-Handlowa założyła w mieście oddział Lubelskiej Giełdy Zbożowej i Towarowej.

Ze względów powyższych rola miejsca, odpowiedniego dla dokonywania transakcyj, musiała przypaść Równemu. To też założona w r. 1930 wystawa mogła rozwinąć się na gruncie rówieńskim w sposób naturalny do rozmiarów dzisiejszych Targów Wołyńskich.

Dalsze lata istnienia Targów w Równem wykazują, iż są one zgodnie z koncepcją ich twórców koniecznym dopełnieniem życia gospodarczego Wołynia, i że wybór miasta, w którym odbywają się corocznie, był oparty na zrozumieniu rzeczywistości gospodarczej wołyńskiego regionu.

Tendencje do zrealizowania aktualnych dziś haseł eksportu wewnętrznego, polegające na uaktywnieniu wymiany między Polską A i Polską B, znajdują dziś w całej pełni swój wyraz na Targach Wołyńskich, będących obecnie najpoważniejszym i najsukuteczniejszym instrumentem naszego handlu wewnętrznego na Kresach Wschodnich.

Doceniając to znaczenie Targów Wołyńskich, Ministerstwo Przemysłu i Handlu, po zaciągnięciu przychylnej opinii Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P., udzieliło Zarządowi Targów generalnego zezwolenia na ich stałe prowadzenie, stwarzając w ten sposób solidne podstawy do ich dalszego rozwoju.

Rozwój dotychczasowy Targów Wołyńskich, mimo trudnych warunków paru ostatnich lat i stosunkowo małego zainteresowania bogatym i żyznym Wołyniem ze strony większych centrów naszej produkcji przemysłowej, przedstawia się jak na tutejsze stosunki wprost imponująco: liczba zwiedzających, będąca miernikiem zainteresowania się naszej publiczności artykułami wystawianymi, wzrosła od 36.366 osób w r. 1930 poprzez 46.154 — 49.866 — 77.311 — w latach 1931,

32, 33, 34, 35 do rekordowej cyfry 95.926 zwiedzających w roku ubiegłym.

Pod względem ilości zwiedzających, Targi Wołyńskie zajmują trzecie miejsce wśród instytucyj targowo-wystawowych w Polsce. Daje to gwarancję poważnemu wystawcy, że z jego artykułami wystawionymi na Targach Wołyńskich zapozna się możliwie największa ilość odbiorców. W związku z tym ilość poważniejszych wystawców na Targach Wołyńskich stale wzrasta, co zmusiło Zarząd Targów w r. ub. do powiększenia terenów targowych o dalsze 3,5 ha i wybudowania nowych pawilonów.

„Dworek Krzemieniecki” na Targach Wołyńskich.

Obecnie teren Targów Wołyńskich obejmuje 7 ha, składając się z pięknego cienistego parku i wolnych przestrzeni, zabudowanych kilkadziesiątoma obiektami należącymi do Zarządu Targów i prywatnych wystawców, z tej ostatniej grupy wymienić należy nowoczesne pawilony Liceum Krzemienieckiego i Wołyńskiej Izby Rzemieślniczej, latarnię morską (15-metrową) — Ligi Morskiej i Kolonialnej, pawilony Monopolu Tytoniowego, Bacon-Exportu w Gnieźnie, Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich, Alfa-Laval i wiele innych.

Co reprezentują Targi Wołyńskie jako rynek z punktu widzenia wystawcy?

Dla wystawcy wołyńskiego Targi są rynkiem zbytu produktów rolnych, jak zboża, nasiona, owoce i ogrodowizna, konie

i bydło, drób i nabiał, oraz środkami propagandy dla płodów lub przetworów, mogących być produkowanymi w tutejszym regionie, jeżeli będzie odpowiedni popyt; są to przede wszystkim przetwory owocowe, zioła lecznicze, suszone jagody, raki i ryby. Następnie pokazuje wołyński wystawca na Targach granity z Klesowa, Korca, Moczulanki i innych miejscowości—bazalt ze słynnych kamieniołomów w Janowej Dolinie nad Horyniem i Berestowca, kaoliny, drzewo w różnych gatunkach i odmianach, obrobione i przystosowane do wymogów handlowych, wreszcie coraz bardziej znane w Polsce wyroby wołyńskie przemysłu ludowego, jak ceramika, tkaniny lniane, haftowane ręcznie, płótna i gotowe ubiory, kozuchy.

Wołyńskie rzemiosło, reprezentujące ponad 15.000 warsztatów, występuje coraz okazalej ze swoim dorobkiem, z którego z pośród kilkudziesięciu branż, wystawiających corocznie na Targach, wymienić należy bardzo cenione wśród sportowców rakiety tenisowe i narty wyrabiane w Krzemieńcu, meble, wyroby powroźnicze, szczotki, pędzle i t. p.

Dla wystawcy z poza Wołynia Targi Wołyńskie są pojemnym rynkiem, obsługującym żyzne obszary słynnych czarnoziemów, przewyższające wielkością niejedno z bogatych państw europejskich, słabo uprzemysłowione i potrzebujące wskutek tego szeregu artykułów nie wyrabianych na miejscu. Są to poważne możliwości zbytu dla narzędzi i maszyn rolniczych, nawozów sztucznych, samochodów, motocykli i rowerów, artykułów branży przemysłu spożywczego, wyrobów włókienniczych, artykułów sanitarno-wodociągowych, chemiczno-farmaceutycznych i użytku domowego, wreszcie aparatów fotograficznych, radioaparatów, książek i pism.

Te różnorodne możliwości transakcyjne, jakie dla kupca, rolnika i przemysłowca stwarzają Targi Wołyńskie, są już dzisiaj należycie ocenione przez całą Polskę. Zwłaszcza z zachodnich województw Polski rokrocznie przyjeżdża do Równego co raz większa ilość wystawców i kupców. Niektórzy z nich osiedli na stałe na Wołyniu, utrwalając w ten sposób co raz mocniej węzły jedności gospodarczej, łączącej poprzez Targi Wołyńskie Wołyń z resztą kraju.

Tegoroczne Targi Wołyńskie, zapowiadające się pod jaknajbardziej pomyślnymi auspicjami, przyczynią się niezawodnie do nawiązania zarówno handlowego kontaktu pomiędzy tak bogatym w możliwości handlowe Wołyniem i uprzemysłowionymi dzielnicami Polski, jak też do poznania przez Polskę całą tego w zupełności zasługującego na to regionu.

Tadeusz Górnicki.

Polska Macierz Szkolna na Wołyniu.

Spółceństwo polskie na Wołyniu, poczuwając się do obowiązku zaspokojenia potrzeb oświatowych chociażby w granicach własnych możliwości i rozporządzalnych środków, gdy warunki polityczne na to pozwoliły, przystąpiło z ochotą do zorganizowania Macierzy Szkolnej na Wołyniu.

W okresie wielkiej wojny, gdy Wołyń był przecięty linią frontu, już w roku 1917 powstały dwie niezależne organizacje Macierzy Szkolnej: na terenie wschodnim Wołynia, pozostającym pod okupacją rosyjską — Macierz Szkolna Ziemi Wołyńskiej, i na zachodnim skrawku Wołynia (pow. Kowelski, Włodzimierski i Lubomelski) będącym w posiadaniu wojsk austriackich — Polska Macierz Szkolna na Wołyniu. Obydwie te organizacje, działające z musu (linia frontu) niezależnie jedna od drugiej, zakładały szkoły powszechne, średnie, biblioteki, ochronki i t. p.

Działalność oświatowa tych organizacji stanowi chlubną kartę w życiu społeczeństwa polskiego na Wołyniu. W huku armat i przy akompaniamencie karabinów maszynowych krzewiono oświatę i budzono ludność polską do nowego życia już w niepodległej Polsce.

Z chwilą odzyskania niepodległości istniejące na Wołyniu, niezależne dotychczas, ośrodki Macierzy Szkolnej weszły w skład Towarzystwa Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie i obecnie P. M. S. na Wołyniu jest ogniwem zasłużonej, istniejącej od roku 1905, organizacji.

Stan organizacyjny P. M. S. na Wołyniu obecnie przedstawia się następująco:

- 59 Czytelń,
- 36 Kół Macierzy
- 11 Zarządów Okręgowych i
- 1 Zarząd Wojewódzki.

Na Wołyniu P. M. S. prowadzi obecnie prace zasadniczo w trzech kierunkach:

- 1) organizowania i prowadzenia szkół powszechnych, tam gdzie nie ma szkół publicznych,
- 2) organizowania i prowadzenia szkół zawodowych i
- 3) akcji bibliotecznej.

Poza tym prowadzone są bursy, przedszkola oraz szerzona jest oświata pozaszkolna przez urządzenie kursów, odczytów i t. p.

W rozpoczynającym się roku szkolnym 1937/38 P. M. S. na Wołyniu prowadzić będzie:

szkół powszechnych	60 (w r. 1936/37 — 56)*)
„ zawodowych	5 (w r. 1936/37 — 5)
gimnazjów kupieckich	2 (w r. 1936/37 — 2)
przedszkoli i ochron	7 (w r. 1936/37 — 6)

Polska Macierz Szkolna na Wołyniu posiada 97 bibliotek stałych i kilkaset biblioteczek wędrownych z ogólną liczbą ponad 100.000 tomów, z czego największa w Równem z ilością 18.551 tomów.

Część szkół zawodowych Macierzy jak np.: w Łucku i Równem mieści się we własnych należycie urządzonych gmachach, powstałych wysiłkiem i ofiarnością społeczną. Ostatnio Zarząd Okręgowy P. M. S. we Włodzimierzu wybudował nowoczesny piętrowy gmach dla szkoły zawodowej Macierzy. Na ukończeniu jest budowany rękami uczniów szkoły zawodowej dom Macierzy w Sarnach, gdzie znajdzie pomieszczenie zawodowa szkoła mechaniczna Macierzy.

Szkoły Macierzy posiadają na terenie województw centralnych i zachodnich t. zw. Koła Opiekuńcze Macierzy, z których każde opiekuje się jedną ze szkół na Kresach. Organizacja ta, poza bezpośrednią korzyścią jaką przynosi szkołom, ma ogromne znaczenie moralne, tworząc więź między społeczeństwem Polski Centralnej i Zachodniej, a ludnością Ziem Wschodnich.

Główny trzon środków, jakimi dysponuje Macierz, to Dar Narodowy 3 Maja i składki członków.

Faktem napawającym radością i nadzieją na przyszłość jest zrozumienie zadań Macierzy przez społeczeństwo i władze. Zadania te i potrzeby są ogromne i tylko brak dostatecznych środków nie pozwala rozwinąć działalności i pracy tak, jak życie tego u nas wymaga.

*) Polska Macierz Szkolna na całym terenie swej działalności prowadziła w r. 1936/37:

szkół powszechnych	226
„ zawodowych	33
gimnazjów	8
przedszkoli i ochron	28
biblioteczek stałych	390
„ wędrownych	1326

Elektrownia Miejska w Równem.

Na terenie województwa wołyńskiego miasto Równe jest jednym z najbardziej uprzemysłowionych i zelektryfikowanych miast. Elektryfikacja co raz bardziej się rozszerza terenowo i pogłębia przez zwiększenie konsumpcji poszczególnych odbiorców. Dowodzi to, że elektrownia potrafiła nie tylko zaspokoić potrzeby miasta, ale i umiejętnie stosowanymi taryfami i propagandą zachęciła obywateli do zwiększania konsumpcji energii elektrycznej, dając im wskazówki i możliwość szerszego korzystania z dobrodziejstw elektryczności.

W roku 1934 została wybudowana nowoczesna elektrownia miejska na prąd zmienny wysokiego napięcia 6600 volt, która zastąpiła starą elektrownię prądu stałego, nie mogącą zaspokoić potrzeb miasta i nieodpowiadającą wymaganiom nowoczesnej elektrotechniki. Zainstalowana moc trzech zespołów siłowni stanowi 1010 KM. (500, 300 i 210 KM.). Zasilanie miasta energią elektryczną o wysokim napięciu odbywa się za pomocą podstacji transformatorowych o mocy od 50 do 150 KVA. wybudowanych w różnych dzielnicach miasta, sieci kablowej podziemnej długości około 12.000 m.

Sieć rozdzielcza niskiego napięcia 380/220 Volt wynosi ogólnej długości około 50 km., doprowadza ona energię do poszczególnych odbiorców, docierając obecnie już do najdalej położonych peryferii miasta (jak osada wojskowa, przedmieście Górka, Cegielnia, Tiutkiewiczze i inne),

Lato, czy zima, dzień czy noc, bez chwili przerwy pracuje elektrownia, nawet w najuroczystsze święta, gdy każdy dąży do zasłużonego odpoczynku, elektrownia nie przerywa swej pracy. Rozświećta ona ciemne ulice, zaciszne mieszkania, gwarne kawiarnie, restauracje i sklepy, porusza maszyny w zakładach przemysłowych, grzeje, chłodzi, przemawia głosem radia.

Mimo ciężkiej ogólnej sytuacji finansowo-gospodarczej elektrownia stale co roku rozbudowuje swe urządzenia, rozszerza sieci, przyłącza nowych abonentów. W ten sposób za ostatnie 3 lata ilość odbiorców elektrowni zwiększyła się o blisko 30 %, wynosi obecnie około 5800 abonentów, co w stosunku do ogólnej ilości mieszkańców miasta stanowi 42 %. Stosunek zelektryfikowanych domów do ogólnej liczby domów w Równem stanowi 57 %, natomiast odsetek zelektryfikowanych lokali wynosi 42 %.

Do zwiększenia ilości odbiorców oraz konsumpcji energii przyczynia się w znacznej mierze wprowadzona obniżka taryf oraz wprowadzanie degresywnej taryfy blokowej, umożliwia-

jącej szerokie stosowanie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, po bardzo niskich konkurencyjnych cenach.

Propaganda zastosowania energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, prowadzona przez elektrownię za pomocą urządzania publicznych pokazów i odczytów, oraz sprzedaży *w sklepie przy ul. 3 Maja Nr. 104* grzejników i aparatów elektrycznych dla swoich abonentów na bardzo dogodnych warunkach spłat ratałnych, w znacznej mierze przyczynia się do zastosowania nowoczesnych aparatów technicznych w gospodarstwie domowym, z drugiej zaś strony — do zwiększenia konsumpcji energii elektrycznej.

Grzejniki elektryczne są sprzedawane najlepszych wyrobów, fabryk krajowych, zapewniających trwałość oraz oszczędność zużycia prądu, sprzedano na ogólną moc około 400 KW., w liczbie tej jest 7 kompletnych kuchni elektrycznych z piekarnikami, świadczy to o powodzeniu akcji propagandowej elektrowni.

Obniżenie taryfy dla grzejników elektrycznych do 13 gr. za Kwg. daje możliwość konkurencji z dotychczasowymi kuchniami na węgiel lub maszynkami naftowymi i spirytusowymi. Również zastosowanie wyżej wymienionej taryfy dla żelazek elektrycznych daje możliwość rzemieślnikowi korzystania z nich w zakładach krawieckich (obecnie około 20 zakładów krawieckich używa żelazka elektryczne). Zastosowanie niskich taryf (od 30 do 9 gr. za 1 Kwg.) dla napędu elektrycznego maszyn w przemyśle przyczynił się do znacznego zelektryfikowania tych zakładów. Tani zaś, bo po 20 gr. za 1 kwg. prąd dla reklam neonowych spowodował barwne światła na ulicach. Hasłem elektrowni jest zwiększenie konsumpcji energii za pomocą stopniowego obniżenia taryf za prąd elektryczny.

Coraz więcej sprzedanego prądu, coraz lepsza podaż prądu, po możliwie najniższych cenach, — oto jest dążenie elektrowni w okresie ostatnich 3 lat.

Każdy odbiorca prądu, który chciał by iść z postępem życia, powinien:

1. Dążyć do dobrego oświetlenia mieszkań, pamiętając, że złe oświetlenie psuje wzrok i utrudnia pracę.
 2. Pamiętać, że najlepszy silnik, to silnik elektryczny, gdyż elektryczność usprawnia każdą pracę.
 3. Pamiętać, że człowiek nowoczesny gotuje elektrycznością bez ognia: czysto, szybko i tanio.
-

Dział informacyjny.

Hotele:

- „Central” ul. 3 Maja 64, tel. 199.
- „Wictoria” ul. 3 Maja 49, tel. 226.
- „Warszawa” ul. 3 Maja 65, tel. 205.
- „Bristol” ul. 3 Maja 137, tel. 216.
- „San-Remo” ul. 3 Maja 270, tel. 229.
- „Savoy” Poniatowskiego 103.

Kina:

- Zafran, ul. 13 Dywizji 5, tel. 147.
- Empire, ul. 3 Maja 224, tel. 254.
- Nowy-Świat, ul. Nowy-Świat.

Kawiarnie:

- Edouard, ul. 3 Maja 96.
- R. Danda, ul. 3 Maja 60.
- Turecka, ul. 3 Maja 88.
- W. Sołar, ul. Maja 272.
- Dworek Krzemieniecki, teren Targów, tel. 493.
- Turecka, 3 Maja 264.

Restauracje:

- Dworek Krzemieniecki, teren Targów, tel. 493.
- „Sielanka”, ul. 3 Maja 47.
- Bar-Dancing, Juszcuk, ul. 3 Maja 156, tel. 290.
- Bar Kotwica, ul. 3 Maja 49, tel. 264.

Jadłodajnie:

- Mikołaj Raże, ul. 3 Maja 182.
 - Stanisław Biały, ul. Maja 266, tel. 434.
-

Rok założenia 1882

BRANKA

FABRYKA CUKRÓW,
CZEKOLADY i KAKAO

SPÓŁKA AKCYJNA we LWOWIE

Poleca swoje wyroby!

Produkcja obejmuje wszystkie
działy przemysłu cukierniczego

ODDZIAŁY WŁASNE:

WARSZAWA, ŁÓDŹ, KATOWICE, LUBLIN

Banki i instytucje finansowe:

Bank Polski 13-ej Dywizji 16, tel. 34, Dyrektor tel. 14.
Bank Gosp. Kraj. 3-go Maja 104, tel. 142, Dyrektor tel. 288.
Bank Komercyjny 3-go Maja 138, tel. 481.
Komunalna Kasa Oszczędności pow. Rówieńskiego
13 Dywizji 3, tel. 35.

Garnizon wojskowy:

Koszarowa centrala telefoniczna.

Komendant P. K. U., Senatorska 11, tel. 132.

Dworzec Kolejowy, tel. 90, (Dyżurny Ruchu).

Zarząd Gminy Wiejskiej:

Równe, ul. Chopina 4, tel. 29.

Hotele:

„Bristol” ul. 3-go Maja 137, tel. 216.
„Central” ul. 3-go Maja 64, tel. 199.
„Europejski” ul. 3-go Maja 135, tel. 162.
„San-Remo” ul. 3-go Maja 270, tel. 229.
„Warszawa” ul. 3-go Maja 65, tel. 205.
„Victoria” ul. 3-go Maja 49, tel. 226.

(Ceny numerów od 2 zł. do 5 zł.).

Kina:

„Empire” ul. 3-go Maja 224, tel. 254.
„Nowy Świat” ul. Nowy Świat.
„Zafrana” ul. 13 Dywizji 5, tel. 147.

Kawiarnie:

„Edouard” ul. 3-go Maja — automat.
„Raże” ul. 3-go Maja.
„Danda” ul. 3-go Maja 60.
„**Dworek Krzemieniecki**” teren Targów Woł., tel. 493.

Restauracje:

„**Dworek Krzemieniecki**” teren Targów Woł., tel. 493.
Juszczuka ul. 3-go Maja.
„**Kotwica**” ul. 3-go Maja.
„**Sielanka**” ul. 3-go Maja.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wołyńskiego,
Równe, ul. Bandurskiego 3, tel. 137.

Kurator Okr. Szk. Woł., Bandurskiego 3, tel. 137.

Inspektorat Szkolny, ul. Bandurskiego 3, tel. 318.

Policja Państwowa:

Powiatowa Komenda P. P., ul. Pocztowa 3, tel. 77.

Wydział Śledczy P. P., tel. 1 (dyżurny).

I Komisariat P. P., ul. Kopernika 44, tel. 171.

II Komisariat P. P., ul. Pocztowa 3, tel. 11.

Pocza, Telegraf i Telefon:

a) Pocza, 3-go Maja, tel. 53, Naczelnik Urzędu Pocztowego.
tel. 49, Ekspedytura pocztowa.

tel. 388, Kancelaria.

b) Telegraf i Telefon — 51, Naczelnik Urzędu Telef.-Telegr.
18, Kierownik Wydz. Ekspozytury.

c) Agencja pocztowa na Targach Woł. — pawilon Nr. 1.

Sąd Okręgowy:

3-go Maja 1, tel. 57, ogólny.

tel. 342, sekretariat.

Prokuratura Sądu Okręgowego, ul. Hallera, tel. 175.

Sąd Grodzki, ul. Szkolna 52, tel. 30.

Starostwo, 13-ej Dywizji 22, tel. 5, ogólny.

Szkoły:

Gimnazjum Państw. im. T. Kościuszki, ul. Dubieckiego 4, tel. 87.

Gimnazjum Koed. z polsk. jęz. nauczania Żyd. T-wa Rodz.
„Oświata”, 3-go Maja 30, tel. 167.

Gimnazjum Rosyjskie T-wa Dobroczyńności, ul. 13 Dywizji.

Gimnazjum Ukraińskie, ul. Soborna.

Gimnazjum Kupieckie P.M.S., ul. Piłsudskiego.

Gimnazjum Zw. Osadników, Grabnik.

Gimnazjum hebrajskie „Tarbut” ul. 13 Dywizji.

Szkoła Zawodowa Z. P. O. K., ul. Hallera 38, tel. 214.

Szkoła Handlowa P. M. S., ul. Piłsudskiego.

Świątynie :

Parafia Rzym.-Kat., ul. Ks. Butkiewicza, tel. 202.
 Parafia Prawosławna Soborna, ul. Soborna.
 Parafia Prawosławna Uśpieńska, ul. Szewczenki.
 Parafia Ewangelicko-Augsburska, ul. Dubieckiego.

Wydział Powiatowy, ul. Słowackiego 4, tel. 3.

Powiatowy Zarząd Drogowy, ul. Słowackiego 4, tel. 94.
 Inspektor Samorządu Gminnego, ul. Słowackiego 4, tel. 196.
 Kierownik Biura Wydziału Powiat., ul. Słowackiego 4, tel. 213.

Zarząd Miejski w Równem, ul. 3-go Maja 3, tel. 10.

Prezydent m. Równego — tel. 10, (łączy sekretariat).
 Wice-Prezydent m. Równego — tel. 163.

Targi Wołyńskie, tel. 99.

Taryfa dla autodorożek w Równem.

	Należy się	
	zł.	gr.
1. Za kurs jazdy w mieście 1—3 osób	1	50
2. Za kurs na dworzec kol. lub odwrotnie 1—3 osób	1	50
3. Za kurs na przedm. Cegielnia lub odwrotnie 1—3 osób	2	—
4. Za każde 15 min. postoju w czasie kursu	1	—
5. Za przerwę w czasie kursu	—	50
6. Za jazdę poza granicę miasta od 1 klm. drogi bitej	—	50
7. Za jazdę poza granicę miasta od 1 klm. drogi grunt.	—	65
Bagaż do 20 kg. bezpłatnie.		

Taryfa dla dorożek konnych w Równem.

D o r o ż k i							
Jednokonne				Parokonne			
w dzień		w nocy		w dzień		w nocy	
zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.
—	50	—	70	—	60	—	80
1	60	2	—	2	—	2	40
—	80	1	—	—	90	1	20
—	80	1	—	—	90	1	20

Za kurs jazdy w mieście
 Za jazdę w mieście za godzinę
 Za jazdę od i do dworca kolejowego
 Za jazdę na Grabnik, Cegielnę i cmentarze

Rozkład jazdy pociągów na stacji Równe.

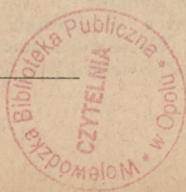
(Ważny od 22 maja 1937 roku).

Przyjście :		Odejście :	
z Warszawy Gł. (pośp. do Kowla)	7.31	do Warszawy Gł.	15.00
z Warszawy Gł.	13.47	do Warszawy Gł. (pośp. do Kowla)	22.24
z Warszawy Gd.	19.11	do Warszawy Gd.	8.12
ze Lwowa	1.17	do Lwowa	7.15
ze Lwowa	12.29	do Lwowa	14.29
ze Lwowa pośp.	13.52	do Lwowa pośp.	17.00
ze Lwowa	23.19	do Lwowa	23.29
z Wilna	7.10	do Wilna	7.52
z Wilna pośp.	16.52	do Wilna pośp.	13.55
z Wilna	22.12	do Wilna	23.29
z Łucka	23.00	do Łucka	17.13
z Kostopola (kurs. w dni św. od 6.IV do 29.VIII)	19.43	do Kostopola (kurs. w dni świąt. od 6.VI do 29.VIII)	14.35
z Sarn (kurs. w dni rob.)	21.19	do Mokwina (kurs. w dni rob.)	15.30
ze Zdołbunowa	5.17	do Zdołbunowa	7.15
"	7.40	"	7.36
"	8.07	"	13.58
"	12.29	"	14.29
" pośp.	13.52	" pośp.	17.00
" (kurs. w dni rob.)	14.20	"	19.20
" (kurs. w dni świąt. od 6.VI do 29.VIII)	14.20	" (kurs. w dni świąt. od 6.VI do 29.VIII)	19.48
"	14.45	" (kurs. w dni rob.)	21.49
"	17.10	"	22.35
"	22.18	"	23.03
"	23.19	"	23.37

Rozkład ruchu autobusów.

(Dworzec autobusowy).

Odejście do Łucka	godz. 7.30, 10.30, 13.30, 16, 18
" " Dubna i Krzemieńca	" 9
" " Hoszczy i Korca	" 8.30, 14, 17, 19
" " Międzyrzecza	" 9.30, 13, 16.30, 19.40
" " Tuczyzna	" 9.15, 16, 12, 19.30

Poznaj nasze miasto!
Jego kłopoty i radości
Jego dorobek i rozwój

ABONUJ I CZYTAJ

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Zarządu Miejskiego w Równem

dające bogaty materiał
informacyjno-statystyczny
o gospodarce miejskiej
w Równem — o życiu
gospodarczym i społecznym

Abonament roczny zł. 3.75. Cena egzempl. 30 gr.
do nabycia w kioskach tytoniowych i w kancelarii
Zarządu Miejskiego w Równem, ul. 3-go Maja 46

SP. AUTOBUS - RUCH

W RÓWNEM,

siedziba przy ul. 3 Maja 121.

Międzymiastowa komunikacja
autobusowa na liniach:

Równe—Hoszcza—Międzyrzec—Ludwi-
pol—Babin—Buhryń i Równe—Korzec.

Dział ciężarowy na wszystkich liniach
działania Spółki oraz Równe—Warszawa.

Wozy nowe 3 i 4 tonowe.

Autobusy nowe 25 osobowe.

Na czas Targów Wołyńskich S-ka udziela
zniżek na wszystkich liniach autobusowych.

Uruchamia w okresie Targów Wołyńskich
dodatkowe kursy do każdego rozkładu
-:- jazdy na wszystkich liniach S-ki. -:-

**TOWARZYSTWO BROWARÓW
i FABRYKI DROŻDŻY SPIRYTUSOWYCH**

„BERGSZLOS”

w RÓWNEM

Poleca: DROŻDŻE PRASOWANE

Piwo: ZDRÓJ, ALE, IMPERIAL, LEMONIADY.

Specjalność

Piwo: „KARAMEL” słodkie i lemoniada „HER-SU”

PAWILON WŁASNY NA TARGACH WOŁYŃSKICH

**CZESKA SPÓŁDZIELNIA
ROLNICZO-HANDLOWA**

w Równem, ul. 3 Maja 149, tel. 533.

Poleca:

Siewniki i maszyny żniwne oryginał MELICHAR.
Wyroby fabryki „UNIA” VENZKI i inne maszyny
i narzędzia rolnicze wyrobu krajowego i zagranicznego.

Nawozy sztuczne, nasiona i inne
towary dla gospodarstw rolnych.

WYTWORNA KONFEKCJA DAMSKA i MĘSKA

Poleca:

w dużym wyborze trykotaże, bieliznę,
pończochy, skarpetki, rękawiczki, krawaty,
pyjamy, parasolki i galanterię. Nici D. M. C.

SŁOWIAŃSKI SKLEP GALANTERYJNY

JAN KUCHAR

Równe, ul. 3 Maja 89.

Najtańsze źródło zakupu!
Towary najlepszej jakości!
Ostatnie nowości sezonu!

Kupuj dobrze a tanio!

Najtańszy rower, najlepsza maszyna
do szycia ze znakiem GR-EF oraz
radioodbiorniki wszystkich typów
i marek do nabycia w firmie

RADIO-ŚWIATŁO

Równe, 3 Maja 276, tel.

Dogodne warunki spłaty,
solidna i fachowa obsługa.

Reprezentacyjny lokal m. Równego **Restauracja - Bar „KOTWICA”**

Sala dancigowa.

Równe, ul. 3 Maja 49. Telefon 246.

Ma zaszczyt zapewnić Sz. Gości, że najzdrowsze, najświeższe i najsmaczniejsze śniadania, obiady i kolacje można dostać tylko w barze Kotwica po cenach stałych i dostępnych, obsługa solidna. Orkiestra dancigowa.

Własne stoisko w pawilonie Rzemieślniczym, Równe-Wołyń, ul. 3-go Maja 370.
Artystyczny Zakład Malarstwa.

Wykonuje: szyldy na szkło i blaszce, transparenty, fasady, reklamy—świetlne, pozłotnictwo, obrazy, litery i godła plastyczne, tablice emaliowane. Pokoje olejno-klejowe, stylowe, szablony i ręczne, lakiernictwo budowlane i meblowe, tapetowanie, dekoracje teatralne, wnętrz i wystawowe, oraz wszelkie roboty malarskie. Kosztorysy i szkice na życzenie. Zamówienia z prowincji uskutecznia się w najkrótszym czasie.

STANISŁAW ZIELIŃSKI KSIĘGARNIA I SKŁAD PAPIERU

Równe, ul. 3 Maja Nr. 84

Poleca dla biur i urzędów wszelkie przybory kancelaryjne.

NAJLEPSZE WYROBY MASARSKIE poleca wszystkim znana

firma **Józef Nowak**

Równe, ul. 3 Maja Nr. 70.

FIRMA CHRZEŚCIJANINA

J. ZIĘTARA

Równe, 3 Maja 170.

Poleca w wielkim wyborze najlepszej jakości bieliznę damską, męską i dziecięcą oraz wszelkiego rodzaju pończochy damskie, męskie i dziecięce i szereg innych przedmiotów wchodzących w zakres galanterii po cenach konkurencyjnych.

**ZAKŁAD
FOTOGRAFICZNO-FILMOWY D. BIAŁEGO**

Równe, ul. 3 Maja 148.

Wykonuje wszelkie prace w zakres fotografii wchodzące. Przyjmuje roboty amatorskie oraz roboty Leica.

POMOC SZKOLNA Tadeusz ZAWŁOCKI

Równe, ul. 3 Maja Nr. 272, obok Kina Empire

poleca podręczniki szkolne, materiały piśmienne, oraz wielki wybór znaczków filatelistycznych po cenach niskich.

G. WUGMAJSTER Równe, ul. 3 Maja Nr. 129.

Sklep manufaktury i futra

poleca pierwszorzędne towary sukienne jedwabne i bawełniane.
Ceny najtańsze.

Zakład fotograficzny SZ. GALPERINA

Równe, 3 Maja 151, vis a vis Kina Empire.

Wykonuje wszelkie prace w zakres fotografii wchodzące. Przyjmuje roboty amatorskie oraz roboty Leica.

**UWAGA MYŚLIWI! Nowo otwarty sklep broń i amunicja
M. OBREBSKIEGO**

Równe, ul. 3 Maja 146 vis a vis Bata.

Chrześcijański Magazyn „POLSKI BŁAWAT”

Władysław Berliński. Równe, 3 Maja 186. Tel. 176.

Poleca na składzie futra, jedwabie, wełny, bawełny, kamgarny na ubrania cywilne i wojskowe, materiały dekoracyjne, kapy, obrusy, firanki, chodniki, dywany i kołdry własnego wyrobu. Ceny stałe.

TARTAK S. BLANK

Równe, ul. Jagiellońska 30. Tel. 437.

Sprzedaż drzewa budowlanego. Mechaniczna pracownia stolarska, wykonuje drzwi, okna i t. p. roboty budowlane. Ceny przystępne.

Chrześcijański Zakład Krawiecki WŁ. SZKOPA

Równe, 3 Maja 76.

Przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres krawiectwa męskiego.

Turecka Herbaciarnia i Kawiarnia
Idrys Abdurochman „DEMURCZY OGŁY”
Równe, 3 Maja 264.

ANDRZEJ MARTYNIUK

Równe, ul. 3 Maja 101, róg Zamkowej.

Księgarnia. Papiery kancelaryjne i pakowe. Materiały szkolne.

HOTEL BRISTOL

Równe, ulica 3 Maja Nr. 137.

(Centrum miasta) Ceny dostępne.

BIURO HANDLOWO-KOMISOWE Inż. I. RAJZ

Równe, ul. 3 Maja 120. Tel. 279.

Poleca: cegłę budowlaną ręczną i maszynową, zendrówkę i licówkę, żółtą i czerwoną, trocinówkę. Pustaki, stropy, dreny, dachówka palona, klinkier, płytki glazurowane, artykuły budowlane i techniczne.

Restauracja i Kawiarnia „Dworek Krzemieniecki”

Równe, teren Targów Wołyńskich.

Café-Dancing, Five o’Clocki, Wyśmienita kuchnia, Śniadania, obiady, kolacje. Wielki wybór win, koniaków i likierów. Rendez-vous na Targach Wołyńskich.

Zakład Artystyczno-Fotograficzny Br. CZARNIK

Równe, ul. Balińskiego 2.

Wykonuje wszelkie prace w zakres fotografii wchodzące. Tanio i solidnie.

Chrześcijański Skład Apteczny i Farb JAN WELTROWSKI

Równe, ul. 3 Maja 109. Tel. 531 (obok „Horynia”).

Poleca towary w najlepszych gatunkach, stoisko na Targach w pawilonie Nr. 6.

Zakład Radiotechniczny „Super-Radio”

Równe, 3 Maja 104. Telefon 131.

Odbiorniki radiofoniczne, instalacje megafonowe, mikrofony — akumulatory.

Sprzedaż — naprawa — wymiana.

Hotel-Central

Równe, 3 Maja 64.

Telefon 199.

**CENTRALNE OGRZEWANIE, ŁAZIENKI, WODA
BIEŻĄCA (CIEPŁA I ZIMNA).**

KOMISOWA MANUFAKTURA

C H. K O R E N B L U M

RÓWNE, ULICA 3 MAJA 91.

P o l e c a materiały sukienne, wełniane, jedwabne
oraz futra w wielkim wyborze.

Doskonałe obuwie wszystkich typów

PO CENACH KONKURENCYJNYCH POLECA

SPÓŁDZIELNIA SZEWCÓW CHRZEŚCIJAN

w Równem, 3 Maja Nr. 53.

U W A G A: polecamy arcydoskonałe obuwie dla młodzieży szkolnej,
prosimy obejrzeć i sprawdzić.

Własne stoisko w Pawilonie Rzemieślniczym na Targach Wołyńskich.

TURECKA

CUKIERNIA i PIEKARNIA

Równe, 3 Maja 88.

SKŁAD FUTER

SIMON OŁOMUCKI

R ó w n e, 3 M a j a 137.

Poleca futra wszelkiego rodzaju pierwszorzędnej jakości.

Ceny przystępne. Warunki dogodne.

DOM ROLNICZO-HANDLOWY „HORYŃ”

Sp. z o. o.

Równe, 3 Maja 113, tel. 198.

Skład zapasowy Handlowa 9.

Narzędzia rolnicze, nasiona, nawozy sztuczne, artykuły budowlane, blacha i żelazo, artykuły techniczne, aparaty radiowe, materiały elektryczne i instalacyjne.

Polska Wytwórnia Mebli Nowoczesnych i Stylowych

Bronisława Kruszelnickiego

Równe, Poniatowskiego 7.

Wykonuje: wszelkie roboty w zakres stolarstwa meblowego i budowlanego wchodzące, ponadto ołtarze, ikonostasy i ławki kościelne.

Robota solidna. Ceny umiarkowane.

Księgarnia im. Piotra Skargi

Rzym.-Kat. Stowarzyszenia Dobroczynności

w Równem, 3 Maja 59.

Poleca na sezon szkolny podręczniki szkolne, zeszyty, bruliony, bloki rysunkowe, przybory kancelaryjne, oraz wielki wybór pocztówek, albumów, żurnali mód krajowych i zagranicznych, papeterię, oprawy obrazów i bilety wizytowe wykonuje na poczekaniu. Kolportaż pism.

Bar-Dancing „Juszczuk”

Równe, ul. 3 Maja 156. Telefon 290.

KINO „NOWY ŚWIAT”

Równe, ulica Nowy Świat

Początek seansów codziennie od godz. 18-ej, w święta o godz. 16-ej. Okazie-
lom kuponów zniżkowych przewodnika po mieście Równem oraz kart ucze-
stnictwa L. P. T. udzielamy zniżek.

Bracia KAGAN dawniej Ch. Kahan i S-ka

Parowa fabryka wyrobów z drzewa i skład materiałów budowlanych.

Równe, ul. Jagiellońska 28.

Wykonywanie wszelkich robót stolarsko-budowlanych oraz sprzęty wojskowe
i szkolne.

Przodujący Kino-Teatr „ZAFRAN”

Równe, 13 Dywizji 5.

Zawsze najlepszy program.

Foto-Perfumeria

F. N I M I E C

Równe, 3 Maja 67.

Najtańsze źródło zakupów.

ZAKŁAD KRAWIECKI

L. Osieckiego i J. Bocheńskiego

Równe, 3 Maja 69. Zakład wykonuje ubiory
damskie (płaszcz, palta, kostiumy, futra i t. p.)
oraz wszelkiego rodzaju ubiory męskie. Każdy
dział posiada specjalistę. Zamówienia wykony-
wane są starannie i sumiennie z materiałów
własnych i powierzonych.

Tanie i dobrze zasortowane źródło
towarów galanteryjnych, obuwia, zaba-
wek i przyrządów podróżnych w sklepie

JÓZEFA DJANOWSKIEGO

Równe, 3 Maja 69.

Tanio, warunki dogodne.

Magazyn ubiorów męskich, damskich
i dzieciennych

A. Z A J A C

Równe, 3 Maja 135,

mieszkanie ulica Hallera 32.

Józef Litwak

sprzedaż gazy jedwabnej, przyborów młyńskich
oraz artykułów żelaznych, technicznych
i budowlanych

Równe, 3 Maja 240.

Konto P. K. O. Nr. 141887.

„AUTOTECHNIK”

Równe, 3 Maja 264. Tel. 433.

Części, opony, smary i akcesoria
samochodowe.

Wytworna konfekcja męska, damska i dziecienna

Płaszcz, bluzki i szlafroki w wielkim wyborze

S. WERNY i A. PASTERNAK

Równe, 3 Maja 97.

Najlepsze mydło firmy

M. „STOK”

Spółka jawna.

**Równe, ul. Legionów 55,
telefon 23 i 4-99.**

Polskie Biuro Podróży „ORBIS”

AGENCJA W RÓWNEM, ul. 3 Maja 75, tel. 62.

Sprzedaje bilety krajowe i zagraniczne kolejowe, lotnicze, żeglugowe, miejsca sypialne w pociągach po cenach ściśle taryfowych.

Informacje bezpłatnie we wszystkich sprawach związanych z podróżami i wycieczkami, organizuje wycieczki w kraju i za granicą, podróże indywidualne i zbiorowe. Karty uczestnictwa na zjazdy i obchody w kraju. Wycieczki morskie polskimi statkami, sprzedaż kart okrętowych na wszystkie regularne połączenia morskie.

Przewodniki turystyczne, broszury i ulotki informacyjne, wydawnictwa własne „Orbisu”.

CHRZEŚCIJAŃSKI SKLEP NACZYŃ

ST. WITASZAK i J. BEDNARSKI

Równe, 3 Maja 310.

Poleca porcelanę, szkło, naczynia emaliowane, zastawy stołowe oraz lampy i szczotki. Ceny przystępne.

KINO „EMPIRE”

Róg ul. 3 Maja i Kolejowej.

Początek seansów o godz. 17.30, 19.45 i 22. W święta pierwszy seans o godz. 16-ej. Za okazaniem zniżkowego kuponu przewodnika po mieście Równem oraz kart uczestnictwa L. P. T. kino udziela zniżki.

AKIM WIGDOROWICZ Sklep Radio-Techniczny.

Równe, ul. 3 Maja 120.

Poleca najnowsze modele odbiorników radiowych na r. 1938 firm: Philipsa, Telefunken, Elektrit na dogodnych warunkach ratalnych.
Ceny ściśle fabryczne. Obsługa solidna i fachowa

Największy sklep obuwia w Równem MŁ. KRAMARZ

Równe, ul. 3 Maja Nr. 89.

Poleca w największym wyborze najmodniejsze obuwie, oraz kalosze deszczówki i śniegowce. Ceny przystępne.

HOTEL „SAVOY”

Równe, ul. Poniatowskiego 103.

(Centrum miasta)

Ceny najtańsze

Szlenkier Gettlich i S-ka

Two fabrykacji firanek, tiulu i koronek.

Reprezentant na Wołyn Szymon Gamberg. Równe, 3 Maja 120.

Drukarnia Artystyczna P. OLEJNIKA

Równe, ul. Sielanka Nr. 8,

dom własny k. Ubezpieczalni Społecznej. Telefon 249.

Wykonuje wszelkie druki po cenach najtańszych.

CUKIERNIA R. DANDA

Równe, 3 Maja 60.

poprzednio Wyletiała.

M. TUROK. Równe, ul. 3 Maja Nr. 274.

Detaliczna sprzedaż wirówek i parników firmy „Alfa Lava”, oraz różnych maszyn do szycia, rowerów, nart, łyżew i części do nich.

**Towarzystwo
B-cia CZERNI**

ODDZIAŁ W

Równe, 3 Maja 94. Tel. 30

CENTRALA: Warszawa, Gr

ODDZIAŁY: Wilno, B

Kowel, teren kolejowy A, tel. 39.

**Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu**

CM KEK 331911

000-331911-00-0

Poleca dla dostawy tak bezpośrednio z hut i fabryk, jak i własnych składów.

Żelazo handlowe i budowlane, belki żelazne, bednarki i walcówki, blachę żelazną czarną ocynkowaną zwykłą i pomalowaną czysto cynkową, białą angielską, gwoździe i druty, rury żelazne gazowe i wodociągowe, czarne i ocynkowane, oraz łączniki do nich kuto-lane, rury żeliwne wodociągowe i kanalizacyjne oraz kształtki do nich armaturę wodociągową, oraz parową, fajanse sanitarne wanny, pompy, odlewy kuchenne oraz inne, papę czarną i białą bitumiczną, jak również wszelkie inne artykuły, w zakres branży żelaznej wchodzące. Kryjcie budynki najlepszą blachą ocynkowaną marki C. K. H. Królewska Huta.

Biuro Techniczno-Budowlane

CZESŁAW SOKOŁOWSKI

BIURO: Równe-Woź., 3-go Maja 274, tel. 43.

SKŁAD: Szkolna 67.

Posiada: rury wodociągowe—kotłowe żebrze—kanalizacyjne armatury kotłowe—wodociągowe gazowe—łazienkowe sanitarne—piecowe. Pasy skórzane—Balata gumowe z sierści wielbłądziej szczeliwa sznurowe i w płytach. Płyty gumowe—azbestowe klingerit, izolacje korkowe—preparaty izolacyjne—produkty naftowo-smarcze. Węże do pary—benzyny gazu gumowo-parciane. Pompy budowlane, asenizacyjne, przemysłowe, gospodarcze. Sanitaria emaliowane—fajansowe, wanny. Piece kąpielowe. Art. budowlane, cegła szamotowa—ogniotrwała, klinkier—cement, wapno budowlane—kafle, płytki kamionkowe (terrakota) płytki glazurowane. Wykonuje wszelkie roboty budowlane instalacyjne—centralnego ogrzewania—urządzenia sanitarno-higieniczne.